

НОВРУЗ ЭЛИЈЕВ

ВӘТӘН
ҲӘСРӘТИ

НОВРУЗ ƏЛИЈЕВ

ВƏТƏН ЊƏСРƏТИ

(һекајәләр)

М. Ф. Ахундов адыы
Азәрбајҹан Республича
Дөвләт КИТАБХАНАСЫ

АЗƏРБАЈҹАН ДӨВЛƏТ НƏШРИЈАТЫ
БАКЫ – 1974

МҮНДӘРИЧАТ

Вәтән һәсрәти	3
Е'тираф	7
Улдузду папаг	11
Сонсуз	17
Гајытды	25
Севинч јашлары	33
Чаласы	39
Надан	42

ВӘТӘН ҺӘСРӘТИ

Гүрбәтдә гәриб шадиман олмаз имиш...

М. ФУЗУЛИ

Алиев Новруз Ибрагим оглы

Рассказы

(на азербайджанском языке)

Редактору *Н. Нағыјев*. Рәссамы *А. Рустәмөв*. Бәдин редактору *Н. Нәсиров*,
Техинки редактору *Л. Исмајилова*. Корректорлары *Ә. Исајев*, *Н. Рәһимова*.

Јыгылмаға верилмиш 8/IX-1973-чү ил. Чапа имзаланмыш 18/XII-1973-чү ил.
ФГ 25436. Кағыз форматы 70×108^{1/32}, Кағыз № 2. Физики чап
вәраги 1,5. Шәрти чап, вәраги 2,1. Учот нәшр. вәраги 2,0. Сифариси № 349.
Тиражи 13000. Гижәти 7 гәп.

Азәрбајҗан ССР Назирләр Советинин Дәвләт Нәшријат, Полиграфича вә
Китаб Тичарәти Ишләри Комитәси

Азәрбајҗан Дәвләт Нәшријаты, Баки, һүсү һачијәв күчәси, № 4.
„Гызыл Шәрг“ мәтбәәси, Баки, һәзи Асланов күчәси, 80.

Фәзли Кирман шалына бүкүлмүш ағыр бир китаб бағламасыны архасына атараг арвады Таһирә илә боз сәһраја сары үз тутдулар. Күләк кетдикчә шиддәтләнир, нә јеримәјә, нә көз ачмаға, нә дә бирчә кәлмә сөз демәјә аман верирди. Гәм ағыр, јол узун, үмид исә бөјүк. Таһирә Фәзли билмәсин дејә хысын-хысын ағлајырды. Фәзли исә бир ан да олсун көзләрини учсуз-бучагсыз сәһраны тән ики һиссәјә ајыран карван јолундан чәкмирди...

Күләк азачыг ара верди. Тоз-думан чәкилән кими узагда, јолун ортасында дајанмыш ағыр бир карван һәрәкәтә кәлди. Фәзли зәнк сәсләрини ешидиб кери дөндү, севинч вә кәдәр гарышыг бир ифадә илә деди:

— Таһирә, карван!

Таһирәнин көзләриндә севинч гығылчымы парлады. Елә бил ки, гәлби ишыгланды. Әлләрини гошалајыб үзүнү сәмаја тутду:

— Илаһи, сән бизим имдадымыза јет, сағ-саламат ке-
диб Әрәшә чатаг?—дејә јалварды.

Карван кәлиб чатды. Сарбан өз дәстәсиндән араланыб онлара јанашды. Диггәтлә Фәзлини, сонра да гара чад-
ралы Таһирәни сүздү. Сарбанын үрәји көврәлди, көзләри јашарды:

— Фэзли, балам!—деди. Ону багырына басды. Фэзли дә ону таныды. Сарбан һачы Салех иди.

Пайыз тээчә кирмишди. Бир айдан артыг иди ки, Фүзули жорган-дөшәжә дүшмүшдү. Шәһәрдә таун хәстәлији варды. Өләнләрин сајы-һесабы жохду. Фүзулинин јанына чох аз адам кәлирди. Бөјүк шаири өлүмдән чох гәриблик, тәнһалыг сыхырды. Онун јеканә тәсәллиси јенә дә гәлбиндән пүскүрүб галхан, додагларында сәсләнән ше'рләри иди:

Дуст бипәрва, фәләк бирәһм, дөвран бисүкун.
Дәрд чох, һәмдәрд јох...

Фүзулинин башынын үстүнү кәсмиш шејх исә өз ишиндә иди. Нә Фүзулијә, нә дә ки, әтрафында кедән данышыглара мөһәл гојурду. Гур'андан әзбәрләдији әјәлари тутугушу кими өтүрдү. Хәстәнин бундан нараһат олдуғу ачыгча һисс едилирди. Бирдән гапы ачылды. Фэзли отаға кирди. Үзүнү атасына сары тутуб деди:

— Азәрбајчандан гонаг кәлиб, сәни көрмәк истәјир.

Севиндијиндән ики дамла јаш Фүзулинин солмуш јанагларына ахды.

— Вахтында кәлибдир, гој мәни гәбрә о өзү дүшүрсүн!—деди.

Һеч кәсин она фикир вермәдијини көрән шејх дајанды. Гур'аны бүкдү, көзләрини көһнә сыңыг-сөкүк гапыја зилләди.

Һәмишә Азәрбајчандан, гоһум-гардашдан Фүзулијә хәбәр кәтирән һачы Салех ичәри кирди. Кәлиб Фүзулинин ајағы алтында дајанды:

— Мөһәммәд, гардашым, сәнә нә олуб, чохданмы хәс-тәсэн?

Һәм хәстәлијин ағырлығындан, һәм дә ки, севиндијиндән Фүзулинин нәфәси тутулду, чаваб верә билмәди. Онун сүзкүн вә јорғун бахышы бир нештәр олуб Фэзлинин дә, һачы Салехин дә багырына санчылды. Онлар дәриндән көкс өтүрдүләр. Фүзули оғлу Фэзлинин һалына јанды. Онун үрәји сыхылмасын дејә вар гүввәсини топлајыб өзүнү әлә алды, зәиф сәслә деди:

— Фэзли, бала, дарыхма...

Шаир гәһәрләнди, әсрарлы вә мә'налы бахышлары мөһнүл бир нөгтәјә зилләнди. Аз сонра үзүнү Фэзлијә тәрәф чевириб:

— Азәрбајчанча диваны бура кәтир!—деди.

Фэзли узаг кетмәди. Әлини рәфә узатды, кирман шалына бүкүлмүш әсәрләрин ичәрисиндән гара чилдди бир китабы көтүрүб атасына верди. Аралыға дәрин бир сүкут чөкдү. Фүзули диваны вәрәгләди.

Алтуң гәфәс ичрә кәр гызылқул битсә,
Бүлбүлә тикан тәк ашјан олмаз имиш...

Фүзули ағыр-ағыр көз гапагларыны галдырыб һачы Салехә бахды.

— Һә, көһнә дост...—Сәси титрәди. Пычылты илә әләвә етди:—Фэзлини бурада гојма, ону Азәрбајчана апар. Гој мәним көзүмлә дә доғма јурда бахсын... Ах, Азәр...

Сөзү жарымчыг галды, шаирин көксү ениб-галхды, көзләри ахды, башы гејри-ихтијари олараг јастыға дүшдү.

Фэзли фәрјад гопарды:

— Ата!..

Һачы Салехин додаглары бир-бириндән араланды:— Өлдү!—дејиб һөнкүр-һөнкүр ағлады...

Бәли, тәсадүф һачы Салехлә Фэзлини бир дә бу боз сәһрада үз-үзә кәтирди. Фэзли бөјүмүшдүсә дә, һачы Салех ону көзләриндән таныја билди. О, дәрин бахышлары

илә Фүзулијә охшајырды. Һачы Салех меһрибанлыгһла сорушду:

— Фәзли, гардашоғлу, Әрәшәми кедирсән?

— Әрәшә!

Һачы Салех:

— Чох јахшы, кедәк!—дејиб Таһирәјә, тәрәф дөндү,— бужур, гызым, галх мајанын белинә, сизи Әрәшә чатдырмағы Мәһәммәд мәнә тапшырыбдыр.

Карван жола дүшдү.

Карван ајдан артыг иди ки, јол кедирди. Гаршыда Азәрбајчан дағларынын зирвәләри көрүнүрдү. Фәзлинниң көзләри күлүрдү. Бир аздан онлар ана јурдунун дағларынын этәкләриндә иди. Бу јерләр атасынын тә’риф етдијиндән дә көзәл вә фүсункар имиш! Бирдән о, архасынча кәлән дәвәнин үстүндә отурмуш Таһирәјә тәрәф дөндү:

— Таһирә, бу да Азәрбајчан!..

Таһирә һеч нә демәди, башы илә разылығыны билдирди, јанларында һеч кәсин олмадығыны көрүб, гара рүбәндини галдырды. Елә бу вахт күнәш үфүгдән чыхыб өз инчи телләри илә тәбиәти гызылы рәнкә бојады...

Дејирләр ки, онлар бурада—Азәрбајчанда өмүр боју хошбәхт вә мәс’уд јашајырлар.